

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Hadriani Ivni Hornani Annotationes In L. Annaei Senecae Lvdivm De Morte
Clavdii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

Pag. 768. c. ALIQVANDO IXIONIS MISERITAM SVFFLAMINANDAM.] *Quid si legas sublamminandam: à laminà deducto verbo?*

Ibid. EX VETERANIS MISSIONEM.] *Vituri metaphorà militari. Militibus enim datur missio, cum citra ignominiam excautorantur.*

Ibid. NON PLACVIT VLLIS EX VETERANIS.] *Vetus libellus non habet hæc duo vocabula ex veteranis: sed horum loco lacunam.*

Ibid. POENAM EXCOGITARI DEBERE, INSTITVENDVM.] *In manuscripto volumine legitur, constitui debere, excogitandum illi.*

Ibid. ET ALICVIVS CVPIDITATIS, SPES SINE FINE EFFECTVS.] *Propemodum certus sum, sic scripsisse Senecam: Et alicuius cupiditatis specimen sine effectu.*

Ibid. ALEA LVDERE.] *Quà viuens adeò studiose ludit.*

Ibid. d. C. CÆSAR.] *Nam Caligula Cæsar, Claudij ex fratre nepos, hanc (ut scribit Suetonius) non nisi ad ludibrium referuauit. Quid mirum igitur, si à Caio in seruitutem poscatur?*

Ibid. AB ILLO FLAGRIS.] *De his qui iussu Caligula vapularunt, in hunc modum scribit Seneca nosser lib. 3. de Irâ: Modò C. Cæsar, Sextum Papium, cui pater erat consularis, Bethenum Bassum, quaestorem suum procuratoris sui filium, aliosque & equites Romanos & senatores, vno die flagellis cecidit.*

Ibid. COGNITIONIBVS.] *Cognitiones sunt causarum: ut cum dicimus, Senatus Romani cognitionem certæ legi non fuisse obnoxiam. Ac proculdubio Caium hic notat, ut qui cognoscendi prouinciam sapè libertis suis committeret, quo magis à curis liber aliorum otio fruere.*

HADRIANI IVNII HORNANI ANNOTATIONES IN L. ANNAEI SENECAE LVDM DE MORTE CLAVDII.

LVDM de morte Claudij Cæsaris, à Senecâ iocose, sed non absque felle sale, eruditè leporibus condito, conscriptum, ostendi olim in meis animaduersionum libris, diuerso planeq; alio fuisse titulo ab auctore innulgatum, quam nunc inscriptus legatur. Nec de sententiâ nunc quidquam miso, praesertim quum disertis illud verbis proditum sit à Diogene Cocceio, haudquaquam dilute auctoris atis scriptore, qui historiarum duodecesagesimo libro scribit à Senecâ exisse opusculum titulo ἀποκολοκύντων, quo Claudij Cæsaris ad superos excessum consignari. Eius hæc sunt verba: Σενέκῃς ἰσοῦ ἡ δὲ ἔργῳ ὁ Σενέκῃς ὑπογράφουσα ἀποκολοκύντων αὐτῷ ἀσπίρτινα ἀπὸ δαμάριον ὀνομάσας. Quod Latine sonat, propter Græcæ lingua rudes: Composuit & Seneca libellum, cui nomen est Apocolocyntosis, velut Apotheosis quædam & in immortalium cœtum adoptio. Adrita fuit & eodem in loco ratio nominis, eiusmodi sermone: quòd, quum confiter Claudium medicati boletis esu fuisse consumptum, fraude quidem uxoris, sed ingenio Locusta nobilis venesica, huic titulum libello dederit auctor, à præcipui vsus purgante medicamine, Colocynthide: cuius propè nulla inter deiectiona medicamenta compositio est experta apud veteres medicos, usque adeò, ut hodie quoque in hac tam clarâ litterarum & scientiarum omnium luce proli dolor promiscuè quouis in morbo, cuiuslibet ætatis & sexui, à circumfo-

rancis medicamentis impunè propinetur, non sine præfenti multorum exitio. Itaque tanti ego scriptoris auctoritate fretus, seruandum duxi, & quasi postliminij iure asserendum libri titulum, haud otiose aut temere ab auctore vsurpatum, quòd equidem existimo: neque sanè id absque certo temperamento inter auctoris deletum, & inueteratam recepti vsus necessitatem. Quòd si quis vulgatam lectionem mordicus tuendam esse existimari, non laboro, per me licet, is etiam ut cum ratione insaniat: præiudicata opiniononi derogatum nihil volo, modò liberum rectius opinaturis iudicium & integrum permittatur. Porro ubi iam codices impressos cum manuscripto exemplari (quod Ioannes Cauchus noster, vir à Græcis & Musis factus, & adiuuandis melioribus litteris natus, nobis communicauit) contulisset, tot loca conspurcata & peruersa offendi, ut periclitari apud me ceperit (absit inuidia dicto) Beati Rhenani auctoritas, viri alioqui longè doctissimi, sed in corrigendo nimium fortè præpoperi & audacis: dum aut de suâ coniecturâ insarcit versus ἀσπίρτινο ἰοῦσεν, nihilq; ad rem facientes: aut pro suo arbitratu immutat, quæ rectius legebantur antea: ne quid addam grauius. Certè, meâ quidem sententiâ, consultius foret interdum vigilis & valetudini, meliorumque horarum compendio consulerent nonnulli, quam ita famam aucuparentur. Sed hæc missa facientes, locorum aliquot restitutorum & interpolatorum rationem subiiciamus.

Dux illæ litteræ, S. A. Sancti Amandi codicem vetustum innuunt,
quo vsi in castigando sumus.

Pagina

Pag. 767. a. NIHIL OFFENSÆ VEL GRATIÆ.] S. A. Lec gratiæ.

Ibid. b. QVJS VMQVAM AB HISTORICO IVRATORES EXEGIT.] S. A. iurato res.

Ibid. IDEM CLAVDIVM VIDISSE.] S. A. Item Claudium.

Ibid. NAM POSTEQVAM IN SENATV IVRAVIT.] S. A. Nam ex quo, &c.

Ibid. c. AB HOC EGO QVÆCVMQVE AVDIVI, CERTA CLARAQVE AFFERO.] S. A. Certè clara affero.

Ibid. AVGEBAT CYNTHIA REGNVM.] *Damnat hanc lectionem Rhenanus: sed falso. ratio enim contendit, ita esse legendum omnino, quomodo scribit & codex noster. indicat namque noctes, transfacto dudum autumnali æquinoctio, creuisse, longiorese, factas: quibus adauctis, etiam luna, penes quam noctis imperium sit, suum regnum crescere, nil mirum est. Quid verò hic attinuit, lychnum substitueret: cum non de ipso luna incremento loquatur, sed de autumno, cuius catastas in poetico more circumscribit, qui relicta à tergo astate, noctes paulatim adauget: quæ accessio efficit ut diutius splendeat luna, solis presentia lunare iubar aboleat. Neque verò noctu animam agere capit Claudius, sed verò à meridie: quod paullo post tribus versibus periphraستice dicit: & Tacetis medio die (quo tempore videlicet Claudius animam agebat) Nerone ad cohortes exisse ait.*

Ibid. TERTIVM IDVS OCTOBREIS.] *Quod hactenus falso lectum fuit, dies quintus eiusdem Octobris, nostrum exemplar manifestè exaratum habet, dies III. Idus Octobris. quam scripturam confirmat & initials versus huiusce libelli, & suffragatur ceterorum historicorum consensus. etenim Suetonius excessisse illum tertio Idus Octobris scribit: & Dion expirasse ait τῆς τρίτης καὶ δεκάτης Ὀκτωβρίου, id est, decimotertio die Octobris: hoc est, iuxta Romanæ dictionis filium, tertio Idus Octobris. nam quod dubitationis periculum creare nonnullis posset, illud Senecæ, ante diem tertium Idus Octobris, non ita accipiendum est, ut die uno aut altero mors Claudij tertium Idus præcesserit. imo purè putè, idem est dicere, ante diem tertium Kalend. vel Idus, & tertio Kal. vel Idus: quod ex Ciceronis epistolis notissimum est. alioqui quod sepe in antiquis libris legas, AD III. KAL. non ad tertium Kal. denotat: sed, ante diem tertium Kal. quâ de re alias per occasionem.*

Ibid. ACQVIESCVNT ONERI POETÆ.] S. A. acquiescunt omnes poëtæ.

Ibid. d. TORQVERI PATERIS? NVMQVAM MERITVM, VT TAMDIU CRUCIARETVR.] *Codex S. Amandi, & VVissemburgensis, quo se vsursum fuisse profitetur Beatus, in lectione istâ consentiunt, Nec vniquam tamdiu cruciatus esset. quæ scriptura cum sit utrobique constans, haud temerè immutanda meo iudicio videtur. Tametsi non eam inficias, locum esse haud immunem à vitio: quem, sequendo scripturæ vestigia, ita concinnarim: Nec vniquam tandem cruciatus cesset.*

Ibid. POSTQVAM PRINCEPS FACTVS EST.] S. A. ex quo princeps.

Ibid. OMNIBVS ANNIS, OMNIBVS MENSIBVS EFFERVNT.] *Non inueniuntur codex noster scribit, omnibus mensis, eleganti paronomastiâ: ut*

ludens insinuet, Claudium temulentum, & crapula quotidiana addictissimum sæpenuerò fallere. Genethliacorum prædictiones, non in annos modo, sed in singulas etiam passionis mensuras, exitum illius opperientium.

Ibid. EGO MEHERCVLE, INQVIT, PVSILLVM TEMPORIS ADHICERE.] S. A. Ego mehercules, inquit, pusillum temporis adicere.

Pag. 764. a. HISPANOS, BRITANNOS, SARMATAS, ET SI QVI VLTURA GLACIALEM BOREAM INCOLVNT BARBARI, TOGATOS VIDERE.] *Codex S. Amandi concisus legit: Hispanos, Britannos togatos videre. quo pacto etiam VVissemburgense exemplar scribit: itaque ut spuria inducenda, atque extra familiam eicienda cetera censeo. videntur enim à sciolo quopiam assuta.*

Ibid. CANDIDA DE NIVEO SVBTEGMINE.] *Codex noster laudatâ scripturâ sic legit: Candida de niveo subtemina vellere sumit. Subtemen, quasi substamen, absque g scribi debere videtur. nec enim cum tegmine quidquam illi commune: sed quòd inter tensa staminis fila subtrandatur subtexaturque.*

Ibid. d. CLAVDIVM IVBENT OMNES ΧΑΙΡΙΟΥ.] *Manuscriptus codex manifestus notis præfert versus Euripidis ex Ctesiphonte fabulâ:*

Χαίρειται, ἐὺφροναῖτας ἐὺπρόμασπιν δόμων.

hoc est:

Efferte læto prosequentes omine.

Locus autem Tragicus, unde hic versus desumptus est, citatur à Strabone & Stobæo:

Ἐχρὸν μὲν ἠὺδὲς σὺλλογον ποικιλιδύς

τῶν φωνῶν θρασίον, εἰς ὅσ' ἔρχεται κακὰ.

τῶν δ' αὖ θανάτων, ὡς πόντον πᾶσαι υἰδύον,

Χαίρειται, ἐὺφροναῖτας ἐὺπρόμασπιν δόμων.

Quos hunc in modum conuertit Cicero in Tusculanarum primo:

Nam nos decebat coetus celebrantes, domum Lugere, ubi esset aliquis in lucem editus, Humanæ vitæ varia reputantes mala: At qui labores morte finisset graues, Omnes amicos laude & lætitiâ exsequi.

Nam in impressis codicibus vocem Hunc superuacua, & de margine in contextum raptam, trimetri lex respuit.

Ibid. NE EXCIDANT MEMORIÆ.] *VVissemburgensi codici consentit manuscriptum exemplar in hac lectione: ne excidant, quæ memoriæ publicum gaudium imprefferunt. ut intelligat occasiones & causas publici gaudij, quæ rediunt in animis ingentis lætitiæ materiam semper sint alitur. nisi placet potius mutato numero scribi imprefferat. quæ lectio per se quoque clara fuerit.*

Ibid. RESPONDISSE ILLVM, NESCIO QVID.] S. A. Respondisse nescio quid.

Pag. 765. a. DILIGENTIUS AVTEM INTVENTI.] S. A. Diligentius intuenti.

Ibid. VBI HÆC CLAVDIVS, GAUDET.] *In S. A. codice non sunt illa duo verba, Vbi hæc.*

Ibid. Ἰαδδερ με φέρων.] *Exstat hic versus Odysseæ nono, unde apud Alcinoium Phæacum regem narrationis suæ telam orditur Vlysses: quem ita conuertit: Appulsum ad Ciconas me ventus ab Ilio adiegit.*

Cur verò Claudius ab Ilio adesse se dicat, & Seneca hoc versu significare voluisse Claudium se esse Casarem testetur, eò spectat, quòd non modo Iulius Caesar, totaq; Iulia gens, sed & Claudius, & in genere Romanus populus, ad Iulum Aenea Troiani filium, stirpis suae originem referebat. Hinc est quòd apud Suetonium Tranquillum Claudius legitur remisisse tributa in perpetuum Iliensibus, quasi Romana gentis auctoribus. Ibidem meminit veteris epistola Graece, Senatus populiq; Romani nomine ad Seleucum Syriae regem scripta, quà illi regi societatem amicitiamq; pollicebantur, si Ilienses consanguineos suos ab omni onere immunes praestitisset. Quin & apud Corn. Tacitum Annalium lib. XII. Nero Caesar suscepta Iliensium causa, Romanum Troia demissum, & Iuliae stirpis auctorem Aeneam fuisse disserit. T. Livius quoque lib. 37. Cornel. Scipionem Cos. Troiana in urbe liberaliter exceptum memorat, Iliensibus in omni rerum verborumque honore ab se oriundos Romanos proferentibus, & Romanis latius origine sua.

Pag. 765. a. Ερδα δ' ἐγὼν ὠδὼν ἑσπεραδον.] Hic versus precedentem ordine sequitur apud Homerum: unde Seneca ait, Erat autem sequens versus verior, æque Homericus. ita ut à late culpa criminis eximi nequeat Rhenanus, alienos planè ab huius loci sensu versus inferens. Sonat autem Latine ita:

Hic urbem everti, & consumpti corpora ferro. Innuat autem Seneca, versum istum, qui proxime sequitur alterum, veriozem illo esse, quòd illum aliò detorsit Claudius, ad insinuandam generis sui fabulosam originem: quum Phylles inde auspicietur errorum suorum narrationem, quando post Troiana urbis excidium in Ciconas gentem Thraciam appulisse, eorumque oppidum Ismaron diripuisse, caesis oppidanis, ait. Cur autem veriozem illo dixerit, ad eius crudelitatem referendum est: quà conitit ex Tranquillo, stato nuptiarum die trigintaquinque senatores, & recentosq; equites Romanos ab eo interemptos fuisse. cuius saevitiae mentionem non tacuit hic libellus: quasi ex confesso vastitatem & urbis occidionem designaturus fuerit Claudius, si hunc versum priori, ut ordine illi contiguus adheret, subiicere studuisset.

Ibid. ET IMPOSVERAT HERCVLI MINIMO DISCRIMINE FABVLAM.] Codex noster legit, minime fabro, loco trium illorum verborum, minimo discrimine fabulam: nostriq; codicis lectioni astipulatur exemplar manuscriptum Beati Rhenani. quamquam quid isti animi fuerit, reponendam censenti vocem Allobrox, pro fabro, diuinare non possum: & est aliqui satis commoda sententia, Et imposuerat Herculi minime fabro: intelligendo fabrum architectum, & dolos fabricare doctum. Multò verò minus ambigua sententia fuerit & lectio, si paullulum destitamus, & quasi recudamus vocem fabro, in vafro: hunc in modum legendo: Et imposuerat Herculi minime vafro, eà ratione, quà Herculeam simplicitatem dixit in libris de Ponto Ovidius. Hercules namque simplicitas, facilitasq; & vniuersa quaedam in omnibus eius operibus sese prodit manifestissime. Porro vox addita in impressis libris discrimine, imposuit Andree Alciato in libris Parergon, ut fabulam in fibulam mutarit, hanc lectionem inculcando: Imposuerat Herculi minime discrimine fibulam, quasi senserit auctor de fibula, notissimo penis astrigmento, quo ad inhibendum Veneris usum iniecto vsa fuit anti-

quitas, ἀγνῆσις Graeci vocant, de quà Corn. Celsus libro septimo. unde resbulandi vocabulum apud Epigrammatarium: quòd Iuuenalis solvere fibulam dixit. Sed aliena est ab hoc loco ista dictio.

Ibid. SOLA CVM ILLO VENERAT.] Venniosior lectio est nostri codicis, sola tum illo venerat, per aduerbium locale: ut febris comitis indiuidua comitatum, & cum Clauatio ad calitum curiam accessum significet.

Ibid. b. HUNC EGO REDDO TIBI.] Est & ipsa scriptura verior manuscripti codicis, Hunc ego tibi recipio: ut genitura Claudij apud Lugdunum nati fidem confirmet.

Ibid. AVDI ME, INQVIT, TV, ET DESINE.] S. A. Audi me, inquit, tu desine fatuari.

Ibid. SEDE QVA GENITVM DICAS.] Infelicitèr hunc versum interpolare conatur Rhenanus, hoc pacto: Expromere properes quàm gente natus cluas: non seruata trimetri lege, quae religiose in nostro codice obseruata est: Expromere properè, sede quàm genitus cluas. Cluere enim, antiqui vsus verbum, pro dici & perhiberi ponitur: ut in Enniano illo: Pergentes esse cluebat omnium miserrimus: & apud Plantum in Trinummio Stasimus seruus: Nimum difficile est reperiri amicum, ita ut nomen cluet.

Ibid. c. TACITVS QV IETIS ALLVITRIPAS VNDIS.] Versus senarij ratio postulat ut legatur vadis: ut & manuscriptus liber habet.

Ibid. d. MENTIS SVAE NON EST, ET TIMET.] Suspenda sententia est, & hiatus istum implet codex manuscriptus, duabus immixtis vocibus, ita legens, & timet μωρε ἀλγῆν, ut innuat, Herculem, postquam Tragico cohibuero animosè quaedam fuisset prolocutus in Claudij barbariem (apud Lugdunum, ad confluentes praecipitis Rhodani & segnis Araris, nati) nihilominus extimuisse stolidi hominis manus, ne ab illo vapulando iniuriam acciperet, eò quòd stulti faciles esse soleant colaphis insurgendis verberibusq;. Stoliditas autem insignis Claudij hoc libello passim traducitur: quam impunè etiam illi obiectam persepe memorat Suetonius Tranquillus. Postit & τὴν ὄψιν ἀλγῆν legi, ut vindicis manus iniuriam in depalmando pati Herculem exhorruisse significet.

Ibid. SI QVIS A ME NOTOREM PETISSET.] Descensus fortè fueram in opinionem Rhenani, legentis, si quis ἀμύτροπα petisset: nisi consensus omnium codicum reclamaret, suaderetq; diuisim potius legi hunc in modum: & si qui à me noto rem petisset. nam quae sequuntur verba, qui me optimè nosti, ἡ ἀμύτροπος exponere videntur vocabulum noto: ut sit noto, hoc est, qui me optimè nosti.

Ibid. SED QVONIAM VOLO.] Locus proculdubio mutilus, non modo deprauatus: ut verisimile sit, multa isthic desiderari, siquidem ab hoc versu noua pagella initium est in manuscriptis: suspicioq; tenet, bonam dialogismi partem abesse. Quid si pro quoniam volo, legatur, quòd ἡμῶν. certè has voces ipse litterarum ductus commonstrat his qui Graecè norunt. Notatur enim passim in hoc libello Claudij philellemismus, quo Graecè loqui in quotidiano etiam sermone affectabat. Videntur autem quae sequuntur, per dialogismum disceptari à dijs indigetibus, mirantibus insolentem Herculem in celestium curiam irruptionem, ut susci-

ut suscitentur, sed quo nō ubi dōdō quasi dixerint: Quid irumpis, impressionemq. facis? isti namque lectioni fauet, quod subiicitur: Non mirum, quod in curiam impetum fecisti: nihil tibi clusi est.

Pag. 766. a. SI MEHERCVLES A SATVRNO.] Totus iste locus ita prodigiosus est deprauatus, ut Pœniā manu sit opus sanandis eius vulneribus. videtur autem deesse tale quid: Repulsam non tulisset, si mehercules a Saturno petisset hoc beneficium: videlicet, ut in deos referretur. Subdit deinde causam mutui beneficij: cuius mensam toto anno celebrauit, Saturnaliaque eius: ita namque lego. Cur verō dicat, Claudium Saturni mensam toto anno celebrauisse, & Saturnalia, referendum est partim ad intempēstias eius comessationes & perpotationes, partim ad studium immodicum, nimiamq. indulgentiam in libertos. Constat autem, Saturni tutela dicatum fuisse olim Decembrem mensam, in quo per dies aliquot Saturnalia celebrabantur magnā procacitate, luxūsq.que omnis apparatu: quo tempore serui non modo ingenorum calceos sumebant, ut Porphyrius scribit: aut herilem habitum mutabant, quod Dion tradit: sed in heros quoque licenter multa agebant. Iam cum Saturnalibus Claudianos mores conseruamus. Primum omnium scimus ex Tranquilli lectione, Claudium conuiuia agisse & ampla & assidua, nec temerē vquam trichinia excessisse, nisi dissentiam ad madidum, ita ut hac ratione Saturnalia dicta illi perennauerit. Deinde notissimum est, quantum indulserit libertis suis, quibus non prætoria solum ornamenta, sed & lectica ius cum imperatoribus consultiūque commune, permisit: medium quoque inter consules locum in iisdem passus, & impunitas opum immensarum voragine, usque cō, ut stroma in illum existerit, abundaturū si libertis confors foret, quō spectat & motus, quo Narcissum libertum, dominum domini, huius libelli auctor nominat. Quod autem Rhenanus existimat legendum esse, Caius princeps non tulisset illum, &c. meā quidem opinione multum fallitur. primum namque repugnat codicis vetusti fides, qui post vocem eius manifestum comma habet. deinde qui potuit de Caio Caligulā istud vel dici vel intelligi, ut is passurus non fuerit Claudium ab Ioue Deum fieri? cum Caius ceterorum Imperatorum more per apotheosin celestium augere numerum nedum non meruerit, ut etiam mortuum nouo contumelia ignominiaq. exemplo prosequendum senatus censuerit, nomenq. obliterari voluerit, & expungi è catalogo eorum Imperatorum, quos & in sacramentis & in publicis votis suscipiendis religiosē nominabant: ut testatur Dion. Forē non male sic legas: Si mehercules a Saturno petisset hoc beneficium, cuius mensam toto anno celebrauit, Saturnalitiū princeps non tulisset? per interrogationis modum, & cum ironia notā: ut quæ sequuntur verba, deorum quispiam subiiciat cum stomacho: Illum Deum ab Ioue fieri, qui scilicet tantis flagitijs cooperus fuerit?

Ibid. OROPENQVE SOROREM.] S. A. Oro per quod.

Ibid. ET VT DEVM ORANT.] Græcæ voces, quæ in manuscripto exemplari hoc in loco leguntur, ceriō & in dubitatē asserere eas esse, quas hic positurus sum, non est animus: ne fraudem lectoribus faciam, quippe cum de his parum liquida mihi

conset ratio. usque adeo confusa est ab imperito scriba Græcarum literarum textura, ut nescias quam scripturam sis magis probaturus, *μωεγδνε* *αδνεγυζην*, an *μωεγδ δαοζην*, vel *δοτορζην*. interdum enim vna plus littera superest, interdum vna aut altera deficit: ut diuinare necesse sit subinde. De liōque natatore opus habeat qui cuncta velit *βουσοδουζην*. Breuiore eademque certiore methodo ad artificiosas (quas Galenus nominare solet) coniecturas via nobis patuisset, si descriptor eadem ubique characterum formas ac typos religione quādam obseruasset; obseruatas retinisset, nec ab iis latum vnguem discedendum sibi proposuisset. nunc cum typis illis temerē prorsūque inscite abutatur, definire nihil hic ausim, nullius iudicio præiudicatum volens, sed relicurus vnicuique liberam arbitrium sequendi quod sibi probabilius videatur, donec feliciorum quis nactus genium, aut meliore usus codice, certius diuinet, aut statuat. Si itaque *μωεγδνε αδνεγυζην* legamus, notari rursum atque perstringi Claudianam stultitiam intelligimus, ut significet, barbaros orare, fatuos rerum potiri. in quam sententiam bis in hoc libello scripsit, Aut regem, aut fatuum nasci oportere: & iterum, tam fatuum ut etiam regnare posset. Sin per o, *μωεγδ δαοζην*, vel *δοτορζην* scribamus: significabit orari ab illis, nec frustrationem dilationemque. Quod verō sequitur codice excuso, Tandem Ioui venit in mentem: nosse habet, in tantum Ioui, &c. quæ dictio familiarior est Senecæ, quàm ut propterea mutandam censuerim.

Ibid. VOS MERA MAPALIA FECISTIS.] In veteri manuscripto legitur, vos me rapamalia fecistis. Legendum puto, secutus literarum tractum: Vos me rapataulem fecistis. ut suorum iussorum contemptum indicet: quasi qui nihilo plus fecerint Iouem, quàm homuncionem stipulam instantem. Est enim *ραπαταυλες* siue *ραπαυλες* is qui stipulam calamūve inspirat. Quid enim commune habet calum cum mapalibus? & de se loquitur isthic Iupiter, suisq. despectum indignabundus ostendit.

Ibid. b. QVANTVM VIA SVA FERT.] Sequor hęc lectionem Andr. Alciati, longē doctissimi, in Parergon lib. 6. cap. 5. & scribo, quantumuis vaser.

Ibid. QVOD IN FORO IVVAT.] Legendum est omnino viuat: quam scripturam seruat clarè manuscriptus codex.

Ibid. NE ALIIS VERBIS PONAM, QVAM QVÆ AB ILLO.] Codex vetustus purius legit: Ne aliis verbis ponam, quæ ab illo dicta sunt. hoc est, diuersis verbis.

Ibid. IAM FAMA MINIMVM FECISTI ETIAM.] In manuscripto codice ita legitur: Iam famā nimum fecisti. Itaque ne videar, &c. Ut inducenda videantur illa verba, ceu *ὁ πρὸς Κολλυζία*, etiam pestimum quemque illum affectare: à nastiore quopiam adiecta.

Ibid. DEVS FACTVS, DICTVS, PICTVSVE ERIT.] Forē rectius, factus, fictusve erit.

Ibid. HIC QVÆSTV SE SVSTINEBAT.] Codicis manuscripti hæc est lectio: Hoc quartu se sustinebat vendere, ciuitatulas solebat adhuc velle.

Quid si legas, & adhuc velle apparebat: aut simile quid? vs isthic interpungatur oratio: deinde sequatur altera periodus, Accessit Hercules, & auriculam illi tetigit.

Pag. 766. d. QVAM CANEIS EXCIDIT.] Alciatus in parergis lib. 6. cap. 5. legit hoc modo: quàm canis exta edit. cui lectioni libens etiam accedo.

Ibid. DE TOT ACTIBVS IVRIS.] Sequor manuscriptorum codicum fidem, qui legit, de tot acribus viris. que sententia videtur etiam Rhenano placuisse: nisi quod pro acribus, legit præstantibus: repugnante vocis ductu.

Ibid. NAM ἢ ὄργης ÆGRE SENESCIT ἢ νόσος. Γυροπολιτικὸς ISTE.] Beatus hoc loco gloriatur, se istum locum magno labore restituisse: cum videatur eum potius pervertisse, si fas est dicere, ea obrudens que à manuscriptorum codicum fide sunt alienissima. Equidem sic interpolandum locum censeo, observato anxie characterum ductu: Nam etiam si φόρυτος nescit, ego scio, ἐπιτύων τὸ, Καλλιῶν Ἡρακλῆς. Ille quem videtis, &c. verba Græca satis euidenter cum hac distinctione legere est in manuscripto nostro codice. Est autem illud, Καλλιῶν Ἡρακλῆς, Archilochi poete carminis initium, quod ad citharam canebatur: testante etiam Pindaro in Olympis, hoc modo: Χαῖρε Καλλιῶν τῆνδρα ἀνάξ Ἡρακλῆς.

Ibid. ECCE IVPITER, QVI TOT ANNOS REGNAT, VNI VVLCANO.] Hunc quoque locum Beatus parum rectè restituit, qui vocem regnatum, que in manuscripto codice legitur, diuulsit, & interiecto commate dissepuit, ex um, faciens vni. Vera enim lectio est huiusmodi: Ecce Iupiter, qui tot annos regnatum, Vulcano crus fregit. Nemo ignorat, quoi, pro cui, vetustatem sapere, & in plerisque manuscriptorum exemplaribus passim legi solere.

Pag. 767. a. COGITATE P. C. QVALE.] Consentit noster codex hic cum VVissemburgensi, quo Beatus vsum se testatur. nam neque in illo leguntur verba ista omnia, ad eum vsque locum: Hunc nunc Deum facere vultis?

Ibid. VIDETE CORPVS EIVS, DII S IRATIS NATVM. AD SVMMAM.] Fetus codex sic scribit: Videte corpus eius diis iratis natum ad summa. Tria verba citò dicat. Hic Deum quis colet? &c. Quod si genuina auctoris sunt illa, & seruum me ducat, forte non errabit, qui leget, & in neruum me ducat. quod argute perdidit Ioannes Chaucus, incredibilis memoria & iudicio vir honestissimo, restituende antiquitatis studio mirifice accensus. Est autem neruus, compedis genus aut vinculi, quo ceruix & pedes vincuntur.

Ibid. b. EVMQVE QVAMPRIMVM EXPORTARI CÆLO.] Codicis manuscriptorum integrior est lectio, que in hunc habet modum: eumque quamprimum exportari, & cælo intra dies triginta excedere, olympo intra diem tertium. Nimirum innuit, præstitum fuisse Claudio emigrandi spatium, omni quidem cælo (plures enim sunt cælestium orbium ambitus) intra tricesimum diem, concesso illi tridui spatio commeandi per singulos orbis: at olympo, qui editior est & purior cæli locus, intra tertium diem. Quid enim attinuit hic terre mentionem inculcare: cum in cælo drama istud agatur, non autem in terrâ?

Ibid. OMNISQVE GENERIS ÆNEATORVM.] S. A. Sonatorum.

Ibid. AGATHO, ET PAUCI CAVSIDICI.] Quid si legas? Matho, & pauci, &c. de quo Iuuenalis Satyra 1.

Causidici noua cum veniat lectica Mathonis.

Ibid. c. INGENTI ENIM ἔπιτάσει χοεικῶς.] Legendum est ἐπιτάσει χοεικῶς, ex manuscriptorum codicum lectione: in quo ἐπιτάσει χοεικῶς scriptum est perperam. ait namque ingenti magnificentiā naxiam cantat am fuisse anapæstis. Porro sciendum est, metrum quo naxia ista per scripta est, esse Anapæsticum, Threnicum vocitatum à lætibus argumento (sic enim scribendum est in Centimetro MARY Seruij, non Iuuium) quod constat monometro acatalectico, recipitq; præter anapæstum, & spondeum & dactylum. Itaque sic scribendum:

Fundite fletus, Edite planctus, Resonet tristi Clamore forum, Cecidit pulchrè Cordatus homo, &c.

Ibid. CÆRVLEOS SCVTA BRIGANTAS.] Deterare Iouem lapidum ausim, ab auctore scriptum fuisse, Cærvleos cute Brigantas. Solebant namque olim omnes Britanni (inter quos recensentur à Tacito & Stephano etiam Brigantes) glasto se inficere, quod cærvleum efficit colorem, ut horribiliore essent in pugna adpectu: vti scribit Caesar Comment. lib. 5. & scribit Plinius lib. 22. cap. 1. Quin & Herodotus lib. tertio de Britannis loquens: τὰ σκουαρά, inquit, εἰς ἄσπυρα γέσφαίε, hoc est, corpora picturis notant. Tacitus quoque Silurum (id nomen eius in insula populo) coloratos fuisse vultus memorat. Alioqui, ne quem remoretur illa sollicitudo, lex metri aptius constat, si legas cute, quam si scuta. neque vero scuta cærvlea pinxisse, sed cutim corpusq; omne tinxisse eo colore, quam isatis reddidit, leguntur.

Ibid. d. ET VIA M RECTAM.] Codex manuscriptorum legit rectam. que scriptura mihi probatur magis: quod via tegebantur velis olim.

Pag. 768. a. COMPENDIARIA VIA NARCISVS.] S. A. Compendiaria Narcissus.

Ibid. ILLE AVTEM PATRONO PLVRA, &c.] Hac verba ad illam vsque sententiam, Dicto citius Narcissus euolat, in manuscripto nostro non existat, nec veri dissimile est, supposititia esse: & plena est sententia, etiamsi absint.

Ibid. BELVA CENTICEPS.] Magnus est & hic consensus & nostri & VVissemburgensis codicum, ita legentium: bellua centiceps, pusillum superturbatur (albam canem in deliciis habere allueuerat) ut illum vidit canem nigrum, villosum. Sane, non quem velis tibi in tenebris occurrere. Et magnâ voce: Claudius, inquit, veniet. Sed noster in vno rectius scribens, non quem velis: ubi ille, non quam velis.

Ibid. ET MAGNA INQVIT VOCE: CLAVDIVS CÆSAR VENIT.] S. A. Et magnâ voce: Claudius, inquit, veniet.

Ibid. PROCEDANT CANTANTES.] Noster codex hoc loco expressas habet voces istas, ἰπὸνταυδῶ, συγχοεικῶν, hoc est, captum tenemus, pariterq; exultemus læti omnes. Videtur autem istud initium fuisse

fuisse Epicurij carminis, quod Leti inter letos cantabant, in laudationem alicuius compositum: ut in Nerone indicat Suetonius.

Pag. 768. a. HIC ERAT CONSUL DESIGNATUS IUNIVS PRÆTORIVS.] Hic locus monströse deprauatus est: quem priusquam sanare aggrediar, adscribam manuscriptorum codicum corruptionem, sed qua medela locum aperiat. in eo itaq; scriptum inuenio: Hic erat Consilius Consul designatus, vnus prætorius Sextus Trallus, M. Heluius, Trogus, Cotta, teëtus Valens, Fabius eques Romanus, quos Narcissus duci iusserat. Hactenus ille nunciam coniecturam subiciam, deinde immutationis consilium detegam. Sic itaque scribo: Hic erat C. Silius Consul designatus, vnus prætorius Sex. Traulus Montanus, Saufellus Trogus, Cotta, Vectius Valens, Fabius eques Rom. &c. Nunc ad remediorem rationem. Quod pro Consilio reposuerim C. Silius, nihil temerè feci, ratus vocem illam non esse otiosam: innixusq; auctoritate Corn. Taciti augusti historie scriptoris, qui ita lib. 11. scribit: Igitur incipiente C. Sillio Consule designato, cuius de potentia & exitio in tempore memorabo. Hunc enim C. Silius iuuentutis Romane pulcherrimum, maximis opibus adactum, adulterum suum legerat Messalina, & consulem designatum fieri obtinuerat. Idem rursus loquens de nuptiarum sollennibus, inter Messalinam & C. Silium celebratis, recordiansq; huius admirans: Nedium consulem, inquit, designatum cum vxore principis. Neque de Traulo obicura ratio est, cuius ibidem mentio fit apud Tacitum: Ne Trauli quidem Montani equitis Romani defensio recepta est. & alioqui in manuscripto non temerè adscriptam fuisse M. notam arbitror. De Saufello & Vectio Valente, eodem in libro ita legas: Vectium Valentem confessum, & Pompeium Virbicum, ac Saufellum Trogum ex conficiis tradi ad supplicium iubet. Facilis vero fuit adulteratio Vectij in Teëtum. De Fabio nihil ausim adfirmare, in equo ponens, siue legas, Fabius, siue Fufidius. ita enim malim quam Fufidius.

Ibid. NESTOR PANTOMIMVS.] Legendum est indubitatò Mnester. nam apud Tacitum sciolus quispiam, improbè in alieno libro ingeniosus, ratus initialem litteram Marci prænomen designare, compagem nominis dissecuit, & Mnester, faciens M. Nestorem, quod ipsum non dissimulauit aut reticuit ab se factum Beatus, apud Tacitum lib. 11. ubi vetusti lib. castigatissimè sic legunt, Solus Mnester contationem attulit. cum interim ille admonet legi debere, M. Nestor: ut & antea illic, Causa necis, quòd domum suam Mnesteris & Poppææ congressibus præbuisent. Quin verò ita legendum sit, scrupulum omnem eximit Dionis historia. apud quem lib. 58. sic lego: ἀνδριάντας ἀπὸ ἑνὸς τῶν Μισσαλῶν τῶν Μνηστῆρος τῶν ὀρχηστῶν ἐποίησατο. id est: Ex ære Claudiano statuas Mnesteri saltatori fecit Messalina. & iterum: τὸ δὲ καὶ τῶν Μνηστῆρος φησὶ ὁρμητοί. ὅσων γὰρ ἐκείνη διατὸ κάλλος, τοσούτων τῶν δὲ καὶ διατὸ τῆς γυναικὸς. ἢ τῶν γὰρ πᾶσι δὲ καὶ σοφιστῶν ἐν τῇ ὀρχηστῆρι. id est, Partim etiam Mnesteri parentes. tam enim gratiosum populo Mnesterem ars faciebat, quàm Messalinam forma. vsque adeò peritus ille saltator erat. & postea: τὸν Μνηστῆρα ἐδυνάτωσι. hoc est, Mnesterem morte multauit. Eadem legas & in

Xiphilino, qui Dionis historias in epitomen contraxit. Memini eiusdem nemini & Ioannes Zonaras, Græcus historicus, ὀρχηστῶν Μνηστῆρα nominatim recitans, saltatorem & mimum Mnesterem. Porro Taciti illum locum, Solus Mnester contationem attulit, dilaniatâ veste clamitans adpiceret verberum notas, reminisceretur vocis, quâ se obnoxium iussis Messalina de disset: explanat Dion libro prædicto in hæc verba scribens: Vehementi Mnesteris amore flagrabat Messalina, quem cum nec ingenibus promissis, nec minis ad sui commercium expugnare valeret, cum marito collocata, effectit, ut ille vxoris imperio obsequentem esse iusserit, velut aliorum eius operâ vsura. Quibus verbis adductus Mnester, quoties Messalina imperarat, cum illâ stupri consuetudinem habebat, eam id ipsum à principe facere iussit.

Ibid. b. RVMOR PERCREPVIT.] Rectius in veteri codice percrebuit.

Ibid. CONVOLARVNT PRIMVM OMNIVM.] Totum hunc locum venustius rectiusq; legit vetus liber, nisi fallor, hoc modo: Conuolarunt primùm omnium liberti, Polybius, Myrum, Harpocras, Amphæus, Pheronattus: quos Claudius omnes, necubi imparatusset, præmiserat. Quem locum interpolare aggressus est Beatus: sed quàm dextrè, nescio, cum lectionis istius mens sit cuius obuia. Forè doctulus quispiam congeriem illam libertorum numerosam ex Tranquillo adiecerat, cum mortuis vniuers ad huc superstites confundens.

Ibid. SATVRNIVS LVSCVS.] Vetus codex habet Saturninus Lusius. Tacitus Annalium lib. 12. Lusium quemdam nominat. At Rufus Pompeij F. de quo hic, is est Curtius Rufus, quem consulare imperium in Africâ obtinuisse scribit Tacitus. Lupum verò, cuius etiam hic fit mentio, non alium esse putarim, quàm quem Iunium Lupum senatorem vocat libro 12. Tacitus.

Ibid. QVOS CVM VIDISSET CLAVDIVS, EXCLAMAT.] In vetusto codice hæc voces leguntur, πάντα φίλων ἀδελφῶν. hoc est: Cuncta amicorum plena. Videtur autem allusum esse ad Heracliti dogma, quod istiusmodi erat, πάντα δῖων ἀδελφῶν. id est: Deorum omnia plena. quod natum è tali occasione memorat Michael Ephesius, quòd cum sedenti semel in furno nunciatum esset peregrinos adesse hospites, qui ipsum conuentum expeterent, iussit eos introire, dicens, non abesse etiam illinc deos.

Ibid. EGO TIBI HIC SELLAS OSTENDAM.] Codex manuscriptus legit stellas. forè scribendum stelas. στήλαι sunt cippi pilæve opere structili, quibus inscripta viscebantur fœdera, aut etiam proscriptorum nomina. Isocrates in Panegy. ἐν στήλαις λιθίαις ἀναγράφανται, ἐν τοῖς κωνοῖς ἢ ἐπὶ τῶν ἀναδύναται. id est, In faxeis stelis descriptas fœderis leges publicis in templis consecrare. Latinâ voce vsus est & Plinius lib. 6. cap. 28. scriptæ sunt stelæ lapideæ litteris incognitis. Neque male scripserit stellas. Sunt enim stellas, quas ἀιπορείς & καδίσκουες nominant Græci, in quas calculi vel condemnantes mittebantur, ut Aristophanis scholiastes in Vespas docet. quæ binæ erant: necis vna, misericordie nomine insignita altera. Meminit stellarum & Cicero pro L. Cornelio Balbo.

Pag. 768. b. POSTVLAT NOMEN EIVS, RECIPIIT, EDIT.] *Verior mihi videtur esse manuscriptorii codicis lectio: postulat nomen eius recipiat, cedit subscriptionem.*

Ibid. c. CONDEMNAT, ET AIT.] *In manuscriptorio codice versus Græcus legitur in hac lacunâ. cuius characterum vestigia sequenti mihi parum respondere videtur carminis lex: subiticiam tamen, ut si cui lectum sit initium, cetera reponat. unde sit desumptus, ingenuè fateor me nescire: videtur tamen aliunde e Tragediâ petitus esse. Διὰ τὴν αἰσῶν ὁρῶν τὴν ἀσάφην τὴν δὲ τὴν νόμον, vel νόμον. Videtur autem innuere Æacus, iustitiæ oclum nihil posse fallere, nihil latere. Fuit, cum reponendum hunc Menandri senarium censerem, δίκαιοσ ἀν ἡσ δίκαιοσ ἡσθὼν νόμον.*

Ibid. SI MINVS DII LATVRA FECISSENT.] *Codex vetus scribit, si vni dij laturam fecissent: lectione consentiente cum illâ VVissburgensis exemplaris, quo Beatum vsam antea indicauimus. itaque in câ codicum concordia nolim precipitantiùs immutare quidquam, sed molliter potius reponere luxatam particulam. Proinde legendum autumo: Si vni dilaturam fecissent. quod erratum descriptoris vitio irrepit: qui dictantis verba excipiens, vocem dilaturam in duas disseccuit. Suffragatur nostræ sententiæ Andr. Alciatus Parergon lib. 6. cap. 5. nisi quòd pro vni, legat vllam. Nam larvarum præstigiis simile est, quod hoc loco substitui vult Beatus.*

Ibid. SVFFLAMINANDAM.] *Ridiculè, ne di-*

cam ineptè, reponi idem voluit, Sublaminandam: cum sufflamen rotæ decurrenti propriissimum impedimentum & retinaculum addi soleat: cuiusmodi impedimentum deberetur Ixionis rotæ in leuando perpetui laboris tædio. Sufflamen enim omne id vocatur, quod declini in loco currum remoratur, restrictâ rotâ, ne in præceps deseratur, de quo Iuuenalis satyrâ 8.

Ipse rotam stringit multo sufflamine consul. Vnde & sufflamen litis, idem metaphoricè dixit, pro dilatione & remorâ litis in longum tempus extractæ. Huc facit D. Augusti dictum, quod in controuersis reperit Seneca: Haterius noster sufflaminandus est. ita enim legi debet locus, quo significare voluit, coercendam fuisse & reuocandam Haterij in dicendo concitatorum, planèque immodicam verborum affluentiam.

Ibid. VLLI EX VETERANIS.] *Vetus codex habet, illi ex veteris. forte Non placuit illi ex veteri S. C. hoc est, Senatusconsulto vel instituto: aut simile quid.*

Ibid. EXCOGITARI DEBERE.] *Codici nostro consensus est cum VVissburgensi. vterque enim legit, Consultui debere, excogitandum illic, & c. transpositis vocibus.*

Ibid. d. ADIVDICATUR C. CÆSARI: ILLVM ÆACVS DONAT.] *Vetus scribit: adiudicatur, C. Cæsar illum Æaco donat. & meo quidem iudicio, sincerius.*

Ibid. VT A COGITATIONIBVS ABESSET.] *Male: scribendum enim è manuscripti codicis fide, vt à cognitionibus esset.*

